

Beslut för bildande av Skåhällbodarnas naturreservat

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Skåhällbodarnas naturreservat
NVR-id:	2056581
Kommun:	Krokom
Län:	Jämtland
Fastighetskarta:	70E3CN Skåhällberget och 70E3CS Hallvallen
Lägesbeskrivning:	9 km nordost om Järpen
Centrumkoordinater:	N: 7035880 E: 427618 (SWEREF99 TM)
Fastigheter:	Del av Landverk 1:9, 1:11, 1:13, 1:14, 2:14, 2:16, 2:18, 2:20, 2:22, 2:24, 2:26 och Skåhällsbodarna 1:1
Markägare:	Enskilda markägare
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	623 hektar, varav 461 hektar produktiv skogsmark
Landareal:	622 hektar

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	3
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna.....	6
Skötselplan	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning.....	7
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning	9
Bedömning och motivering	9
Naturvärdesinventeringar	11
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	11
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	11
Konsekvensutredning	12
 Upplysningar	 13
Bilagor	15

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Skåhällbodarnas naturreservat**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets grannaturskogar med inslag av kalkbarrskog och andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att låta skogsmark och myr med dess flora och fauna utvecklas fritt eller om möjlighet finns återinföra skogsbete. Hydrologisk restaurering av dikad mark kan genomföras för att återfå naturligt fuktigare förhållanden.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerade naturskogar präglade av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Kalkbarrskog med lång trädkontinuitet.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, insekter och hålhäckande fåglar.
- Kontinuitetskrävande marksvampar knutna till kalkbarrskog.

Beskrivning av området

Naturreservatet utgörs av ett skogs- och myrområde i den sydvästra delen av Krokoms kommun, ca en mil norr om Järpen, och är ca 623 hektar stort. Området ingår i en östlig utlöpare av det sammanhängande område av fjällnaturskogar som sträcker sig längs med hela den svenska fjällkedjan och som har en mycket stor ekosystemmångfald. Området gränsar till det befintliga naturreservatet Lill-Stensjön.

Skogen är en grandominerad (*Picea abies*) kontinuitetsskog med bitvis stort inslag av björk (*Betula* spp.). Den är naturligt föryngrad, välskiktad och med stor variation i ålder, höjd och grovlek. Senvuxna träd är vanligast på myrar och myrkanter. Fältskiktet domineras mestadels av blåbärsris (*Vaccinium myrtillus*)

och lågörter men partier av högörtsgrenskog förekommer. Spritt i området finns stråk av kalkbarrskog med förekomst av flertalet hotade marksvampar. Framför allt skogen utmed Skåhällbäcken har en artrik svampflora med bland annat de hotade arterna brödtaggsvamp (*Hydnellum versipelle*), bitter taggsvamp (*Hydnellum fennicum*) och kejsarskivling (*Catathelasma imperiale*). Det finns generellt gott om död ved i olika nedbrytningsstadier och en mängd rödlistade vedsvampar knutna till gran har noterats.

Området är varierat med stora myrpartier insprängda mellan partierna med fastmarksskog. På myrarna växer bland annat gyllenmossa (*Tomentypnum nitens*) och guldspärrmossa (*Campylium stellatum*). Dessa arter indikerar att myrarna delvis kan utgöras av rikkärr som är en myrtyp med särskilt hög artmångfald. Det finns rikligt med gamla granar vilket i kombination med fuktiga förhållande ger goda förutsättningar för krävande barklevande lavar. Bland lavarna som påträffats märks de hotade arterna smalskaftslav (*Chaenotheca gracilenta*) och liten sotlav (*Acolium karelicum*). Naturreservatet är beläget i utkanten av det område i västra Jämtland som bedöms ha förutsättningar för den sällsynta skogstypen suboceanisk grenskog. Naturtypen finns bara där närheten till havet ger ett stort antal dagar med nederbörd och därmed konstant hög luftfuktighet. Fynd av ett antal lavar och svampar indikerar att delar av artsamhället för den suboceaniska grenskogen finns i Skåhällbodarnas naturreservat.

I eller i anslutning till området ligger de två gamla fäbodvallarna Brännbodarna och Skåhällbodarna. Jämtlands läns museums fäbodinventering anger att Brännbodarna övergavs på 1930-talet. Skogen har dock fortfarande skogsbeteskaraktär. Gläntor och betespräglade gamla granar är vanligt förekommande. Igenväxningen går långsamt vilket inte minst visas av att de gamla fäbodvallarna fortfarande är öppna och har förekomst av ängsmarkssvampar som hagvaxingar (*Hygrocybe* spp.) trots att de övergavs för länge sedan. Vid Brännbodarnas gamla fäbodvall finns rödlistade marksvampar som exempelvis den hotade grangrätickan (*Boletopsis leucomelaena*) i anslutning till de öppna gräsmarkerna. Totalt har ett fyrtiotal arter som är upptagna på den nationella rödlistan över hotade och nära hotade arter hittats inom naturreservatet.

Delar av Skåhällbäcken med ett antal biflöden ingår i reservatsområdet. Strax norr om den gamla fäbodvallen Skåhällbodarna finns ett vattenfall i bäcken. Skåhällbäcken mynnar ut i vattendraget Semlan som delvis ingår i naturreservatet.

Hela området används av rennäringen, Njaarke sameby, under stora delar av året. En flyttled löper utmed Semlan vid naturreservatets södra gräns. Norra delen av området ingår i förvinterland och hela naturreservatet ingår i trivselland, vinterland, vårvinterland och område för vintergrupper. I sydväst finns delar av ett utpekad uppsamlingsområde för renar.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro, spång eller jakttorn,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. dika, dikesrensa, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. framföra motordrivet fordon i terräng på barmark,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringssämnen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktats tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktats tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser som markeras på karta, bilaga 1,
3. röjning, slåtter, och betesdrift på fåbodvallen Brännbodarna enligt karta, bilaga 1,
4. underhåll av befintliga fåbodstigar och körvägar som markeras på karta, bilaga 1, där fallna träd över fåbodvägen får flyttas eller kapas,
5. skogsbete med nödvändiga åtgärder, såsom uppsättning och tillsyn av stängsel, omhändertagande av vindfällan, utglesande huggning och luckhuggning, samt framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder,
6. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,

7. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte,
8. hydrologisk restaurering av dikad mark,
9. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet,
10. röjning och grävning inom föreskriftsområde C,
11. åtgärdande av bristfälliga vägtrummor som hindrar fria vandringsvägar för akvatiska organismer.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag av bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. införa och/eller sprida främmande arter och övriga för området icke naturligt förekommande arter.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs, inklusive att framföra motordrivet fordon, för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) att framföra motordrivet fordon i räddningstjänst, vid sjukfall samt vid polisiära ärenden,
- d) att framföra motordrivet fordon vid efterbevakning efter brand,
- e) länsstyrelse och kommunala tjänstepersoner att om nödvändigt framföra motordrivet fordon,
- f) att transportera fälld björn, älg, hjort eller vildsvin med motordrivet fordon,
- g) jakt enligt Jaktlag (1987:259) och Jaktförordning (1987:905),
- h) fiske enligt gällande lagar och bestämmelser,
- i) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- j) röjning av buskar och mindre träd i syfte att upprätthålla rågångar mellan fastigheter,
- k) normalt underhåll av befintlig väg som markeras på karta, bilaga 1, innebörden av normalt underhåll av väg förklaras i bilaga 3,
- l) underhåll av befintliga fåbodstigar och körvägar som markeras på karta (bilaga 1) och den skotarväg som avses i undantag s) nedan där fallna träd över stigarna/körvägarna/skotarvägen får flyttas eller kapas,

- m) att framföra motorfordon för skogsbruksändamål inom föreskriftsområde A, enligt bifogad karta. Utskotning av virke ska dock ske på tjälad mark,
- n) tillfälligt upplag för skogsbrukets behov inom föreskriftsområde B.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- o) uppförande av jakttorn på ny plats,
- p) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog,
- q) genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön,
- r) skötsel av kulturlämning,
- s) att anlägga skotarväg genom naturreservatet inom föreskriftsområde A, enligt bifogad karta,
- t) skogsbete med nödvändiga åtgärder, såsom uppsättning och tillsyn av stängsel, omhändertagande av vindfällan, utglesande huggning och luckhuggning, samt framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder,
- u) att utöver det som medges i undantag k) förstärka och justera befintlig väg som markeras på karta, bilaga 1, samt vid behov bredda vägområdet för transporter till och från en eventuell framtida vindkraftspark. Om enstaka träd behöver fällas får de flyttas och läggas på annan plats inom naturreservatet.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 2020 skickade markägarna in en intresseanmälan om formellt skydd för de nyckelbiotoper som Skogsstyrelsen registrerat på de berörda fastigheterna. Området hade delvis besökts av Länsstyrelsen i olika inventeringar 2016 och 2018. Ytterligare inventeringar genomfördes under augusti och september 2021. I september 2021 fick markägarna besked från Länsstyrelsen att det intresseanmälda området är prioriterat för formellt skydd. Markägarna erbjöds även att inkludera skog mellan det intresseanmälda området och det befintliga naturreservatet Lill-Stensjön. Länsstyrelsen och markägarna kom överens om att inkludera även denna del i reservatsförslaget. Naturvårdsverket godkände det föreslagna naturreservatet i december 2021. Skogsstyrelsen fick sedan i uppdrag att mäta in områdets gränser och uppdraget färdigställdes i december 2023.

Uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingsuppdraget slutfördes 2022 och överenskommelse om intrångsersättning slöts med berörda markägare under 2023.

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom nio yttranden till Länsstyrelsen. Två av yttrandena var i form av frågor som Länsstyrelsen kunnat svara på direkt till frågeställarna. Ett yttrande var ett meddelande om att det inte finns något att erinra mot förslaget. Sex av yttrandena framförde synpunkter på förslaget vilka bemöts nedan.

Synpunkter inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för enverksamhet som inte rymms inom syftet för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Svenska Samernas Riksförbund (SSR) och Sametinget har inkommit med yttranden av generell karaktär gällande att bilda naturreservat. SSR påpekar att bildandet ska ske med respekt för renskötselrätten och att eventuella inskränkningar ska ske i samförstånd med berörda samebyar. Sametinget skriver bland annat att renskötseln och andra samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas efter att ett område blir naturreservat. Länsstyrelsen bedömer att naturreservatsbeslutet är i linje med dessa önskemål i och med undantag b) från föreskrifterna. Skötselplanen anger också att samråd ska ske med berörd sameby innan större skötselåtgärder.

Företaget IOWN Energy AB ser i grunden positivt på bildandet av naturreservatet. De har dock påtalat att en planerad samhällsviktig vindkraftspark riskerar att försvåras av naturreservatsbeslutet. De menar att mindre justeringar av beslutet kan möjliggöra nödvändiga transporter på den befintliga vägen genom området. Bolaget yrkar på att ett undantag från föreskrifterna skrivs in som möjliggör "att nyttja, förstärka, justera horisontell och vertikal kurvatur av vägen i den mån som är nödvändig för transporter till och från vindkraftsparken." Två privatpersoner har framfört att transporter som behövs för en eventuell framtida vindkraftspark bör möjliggöras inom naturreservatet. De hänvisar till önskemålen i IOWN Energy AB:s yttrande. Länsstyrelsen har beaktat synpunkterna och lagt till

undantaget u) från föreskrifterna. Se avsnittet "Länsstyrelsens bedömning" för motivering.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Skåhällbodarnas naturreservat har mycket högt värde på beståndsnivå där över 40 rödlistade arter har noterats. Det finns hotade marksvampar, vedsvampar, lavar och kärlväxter. Framför allt florin av marksvampar är skyddsvärd med flera arter från toppen av värdepyramiden vid naturvärdesbedömning av kalkbarrskogar. Minst två arter från åtgärdsprogrammet för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar har observerats i området.

Området är i sig självt ett mycket stort sammanhängande område med kontinuitetsskog som gränsar till Lill-Stensjöns naturreservat. Skåhällbodarna och Lill-Stensjön kommer tillsammans att utgöra ett nästan tusen hektar stort sammanhängande skyddat område. Området ingår dessutom i de sammanhängande fjällskogarna som rapporterats in till Naturvårdsverket och har därmed hög grad av långsiktig ekologisk funktionalitet.

Eftersom området ingår i de sammanhängande fjällskogarna med höga naturvärden bedömer Länsstyrelsen att området utgörs av skogstypen större urskogsartade skogar. Skogen är visserligen tydligt påverkad av tidigare plockhuggning och skogsbete eftersom det funnits fåbodar men saknar nästan helt spår efter sentida avverkningar. Skogstypen är, enligt den nationella strategin för formellt skydd, prioriterad för formellt skydd.

Flera andra skogstyper som är prioriterade för skydd, enligt den nationella strategin för formellt skydd, bedöms också vara aktuella för området. Det finns tydliga stråk av kalkbarrskog och granskog med hög bonitet spritt i området men den sammanlagda andelen är liten. Området har betats längre tillbaka i tiden och betespräglade gamla granar är vanligt förekommande. Skogen är luckig och har fortfarande skogsbeteskaraktär. Igenväxningen går långsamt vilket inte minst visas av att de gamla fåbodvallarna fortfarande är öppna och har kvar ängsmarkssvampar trots att de övergavs för länge sedan. Omkring hälften av området har även karaktären av skog- och myrmosaik och det finns stor variation mellan blöta och friska marker.

Reservatsförslaget har initierats som en intresseanmälan från markägare om formellt skydd. Över 200 hektar av skogen är av Skogsstyrelsen registrerade nyckelbiotoper. Brukningsenheten är nyckelbiotopsrik vilket är ytterligare ett skäl till att Skåhällbodarna bör prioriteras i arbetet med formellt skydd. Sammantaget är Länsstyrelsens bedömning att Skåhällbodarna är mycket högt prioriterat för formellt skydd enligt Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark från 2005, reviderad 2017.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden

påtagligt skadas. Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.

I den tidigare betade skogen, med inslag av kalkbarrskog, bedöms naturvärdena kunna gynnas av en viss utglesning av trädsiktet samt av skogsbete. Föreskrift B5 och undantag t) från föreskrifterna möjliggör ett återupptaget skogsbete. Exempel på nödvändiga åtgärder som föreskriften omfattar är att tillgodose att djuren har tillgång till vatten, mineraler och eventuell stödutfodring.

För att återskapa en naturlig hydrologi kan diken läggas igen. Detta är inget som prioriteras i dagsläget men är möjligt om så prioriteras av reservatsförvaltningen.

Inom förskriftsområde C finns en grustäkt med grussluttningar i sydvästligt läge. Denna biotop kan hysa arter som är beroende av solbelysta ytor med blottat grus eller sand. Föreskrift B 10 möjliggör för förvaltaren att hålla ytan fortsatt öppen och att skapa ytor med blottat grus eller sand vid behov.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen undantas anläggande av skotarväg inom förskriftsområde A från föreskrifterna. Bedömningen är att detta är den lämpligaste transportvägen mellan bilvägen och produktionsskogen utanför naturreservatet. Det finns en befintlig gammal körväg som så långt som möjligt bör användas. Viss korrigering och iordningställande kan ändå behöva göras för att möjliggöra för skotaren att ta sig fram. Naturreservatets föreskrifter ska inte hindra detta. Tillståndsplikten gör det dock möjligt för Länsstyrelsen att villkora anläggandet av skotarvägen för att därmed kunna minimera skadorna på naturmiljön. Efter anläggandet får skotarvägen underhållas i enlighet med undantag l) från föreskrifterna.

Vid byte av vägtrumma/vägbro ska Länsstyrelsen underrättas innan åtgärd för att säkerställa att de limniska naturvärdena inte påverkas negativt. Detta framgår av Bilaga 3. Föreskrift B11 ger reservatsförvaltaren rätt att åtgärda vägtrummor för att nå MKN (Miljökvalitetsnormen) och för att tillgodose fria vandringsvägar för fisk och andra akvatiska organismer.

Under remissförfarandet har det kommit till Länsstyrelsens kännedom att det finns planer på en vindkraftspark i närheten av Skåhällbodarna. Genom naturreservatet går en befintlig skogsbilväg som kan bli viktig för transporter till den planerade vindkraftsparken. Om transporter kopplade till etablering av vindkraft blir aktuella kan förstärkning och viss justering av den befintliga vägen bli nödvändigt. Eventuellt kan dessa åtgärder gå utöver det som tillåts i och med undantag k) från föreskrifterna. Länsstyrelsen har samrått med vindkraftsprojektören och bedömningen är att förstärkningarna och/eller justeringarna av vägen inte mer än marginellt kommer att påverka de naturmiljöer som naturreservatet har som syfte att bevara. Endast enstaka träd kan behöva fällas. För att inte i onödan försvåra samhällsviktig verksamhet som förnybar elproduktion har Länsstyrelsen lagt till det tillståndspliktiga undantaget u) från föreskrifterna. Genom att göra undantaget tillståndspliktigt ges Länsstyrelsen möjlighet att styra åtgärderna för att undvika skada på de utpekade bevarandevärdena.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer

att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Storslagen fjällmiljö och Myllrande våtmarker.

Naturvärdesinventeringar

Förutom tidigare nämnda skogliga naturvärdesinventeringar i Länsstyrelsens regi och Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringar har en myr i södra delen av området inventerats i Länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI). Myren är i VMI benämnd "Myr vid Skåhällbäcken 10 km nno Järpen" och har bedömts till naturvärdesklass tre.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreseptatet ingår i ett kärnområde av riksintresse för rennärning (enligt 3 kap. 5 § miljöbalken). För att värna riksintresset för rennärning ska särskild hänsyn tas till renbetet. Att skogsmarken, i och med bildande av naturreseptat, skyddas mot avverkning bedöms ha en positiv inverkan för renbetet på landskapsnivå.

Gällande översiktsplan för Krokoms kommun antogs 2015. Översiktsplanen anger ingen specifik markanvändning för det aktuella området. Enligt Vindkraft i Krokoms kommun, Tillägg till översiktsplan från 2010–2011, finns inga aktuella planer för vindkraftverk i området. Krokoms kommun har vid det tidiga samrådet under 2021 meddelat att planarbeten som berör området pågår och att utfallet av dessa ännu inte är klart.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreseptatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av naturreseptatet Skåhällbodarna har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreseptatsbeslutet.

Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori "Stödande" i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljökvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Bildandet av naturreservatets långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
	Ekologiska samspel i näringsvävans dynamik och evolutionära processer.	P
	Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter med olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Lokal klimatreglering genom skogars, växters och vattnets reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
	Flödesreglering och erosionsskydd såsom dämpning av avrinning, flöden och skred.	P
	Biologisk kontroll av skadegörare, inklusive invasiva arter, med hjälp av konkurrens och predation.	P
Försörjande	Virke och fibrer.	N
	Jakt, bär- och svamplockning samt renskötsel	P
	Bioenergi från skog.	N
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P
	Områden som resurs för forskning, utbildning och mänsklig interaktion med naturen.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsrättigheter och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Johan Staaf, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Johan Staaf

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Östersundsposten, Länstidningen och Jämtlands tidning. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och / eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av

Allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta naturreservatets förvaltare för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313),

Observera att även om det står i föreskrifter eller vissa undantag att terrängkörning är tillåtet i naturreservatet så gäller fortfarande terrängkörningslagen i grunden. För att få köra i terräng inom naturreservatet krävs alltså, i de flesta fall, dispens från terrängkörningslagen.

Vid terrängkörning, med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen samt enligt undantag från föreskrifter ska fordon, färdväg och hastighet väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att utöver naturreservatets föreskrifter även följa föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar. Det är också viktigt att observera att föreskrifterna reglerar agerande i naturreservatet men ger i sig inte markägarens tillstånd.

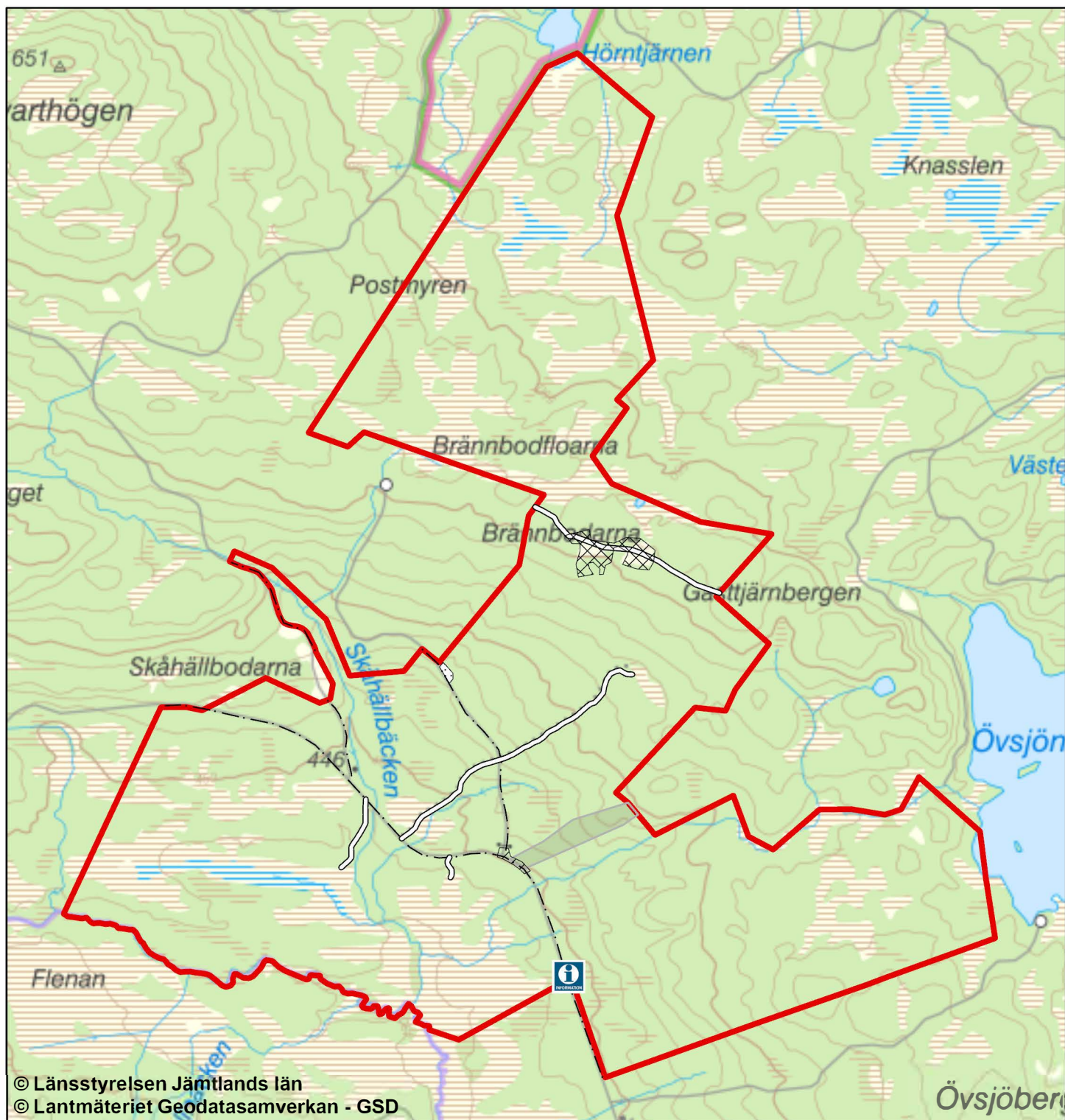
Bilagor

Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser samt för vilka olika områden, stigar, vägar, anläggningar med mera som naturreservatets föreskrifter gäller.
	1:1	Detaljkarta	En karta som i närbild visar utbredningen av föreskriftsområdena.
2.		Översiktskarta	Visar var i Jämtlands län som naturreservatet ligger
3.		Underhåll av väg	
4.		Skötselplan	
	4:1	Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar var i naturreservatet den biologiska mångfalden förväntas främjas bäst genom fri utveckling och var den förväntas främjas bäst genom olika typer av skötsel.

Naturreservatet Skåhällbodarna

Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreseptatet Skåhällbodarna

Informationsskylt omfattad av föreskrift B2

Föreskriftsområde A omfattat av undantagen m) och s) från föreskrifter

Föreskriftsområde B omfattat av undantag n) från föreskrifter

Föreskriftsområde C omfattat av föreskrift B10

Fäbodvallen Brännbodarna omfattad av föreskrift B3

Fäbodstigar och körvägar som omfattas av föreskrift B4 och undantag l) från föreskrifter

Befintliga vägar som omfattas av undantag k) och u) från föreskrifter

0 550 1 100 m

Skala: 1:23 000

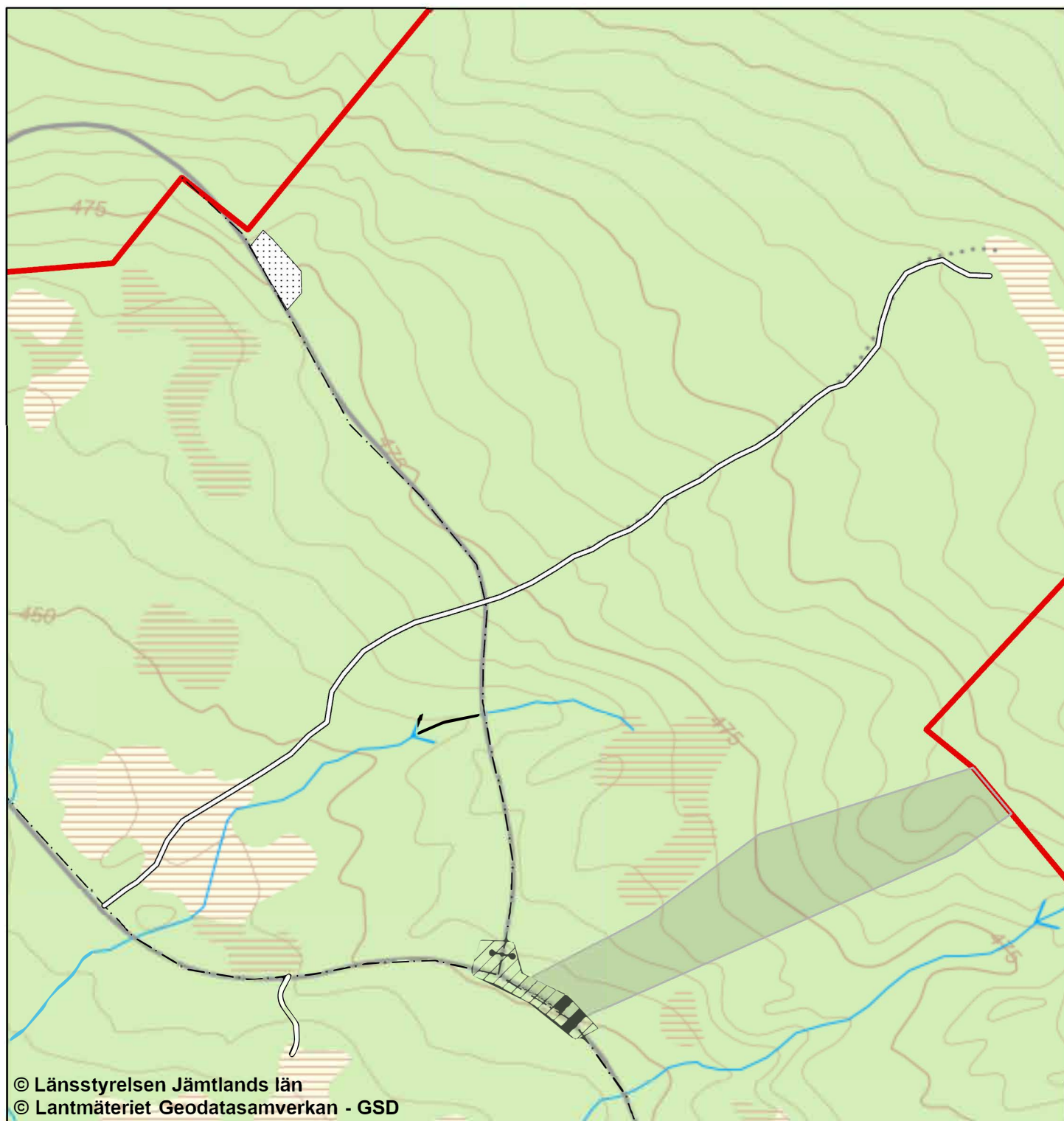

SWEREF 99 TM, Höjddkurvor 5 m intervall

Naturreservatet Skåhällbodarna

Detalj-karta föreskriftsområden

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Gräns för naturreservatet Skåhällbodarna
- Föreskriftsområde A omfattat av undantagen m) och s) från föreskrifter
- Föreskriftsområde B omfattat av undantag n) från föreskrifter
- Föreskriftsområde C omfattat av föreskrift B10
- Fäbodstigar och körvägar som omfattas av föreskrift B4 och undantag l) från föreskrifter
- Befintliga vägar som omfattas av undantag k) och u) från föreskrifter

0 150 300 m

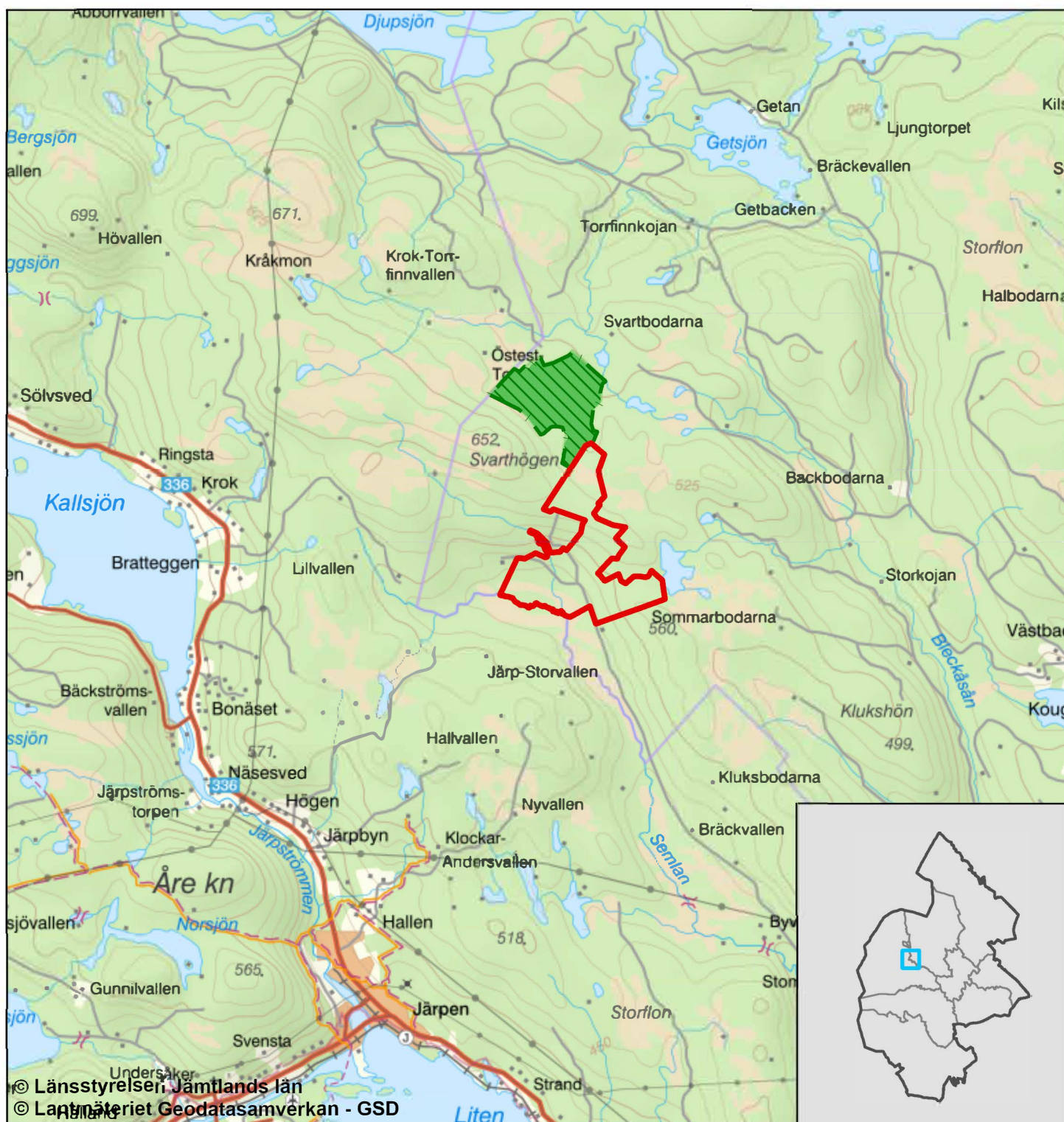
Skala: 1:6 000

Naturreservatet Skåhällbodarna

Översiktskarta

- Övriga naturreseptat
- Gräns för naturreseptatet Skåhällbodarna

0 3 6 km

Skala: 1:130 000

Underhåll av väg

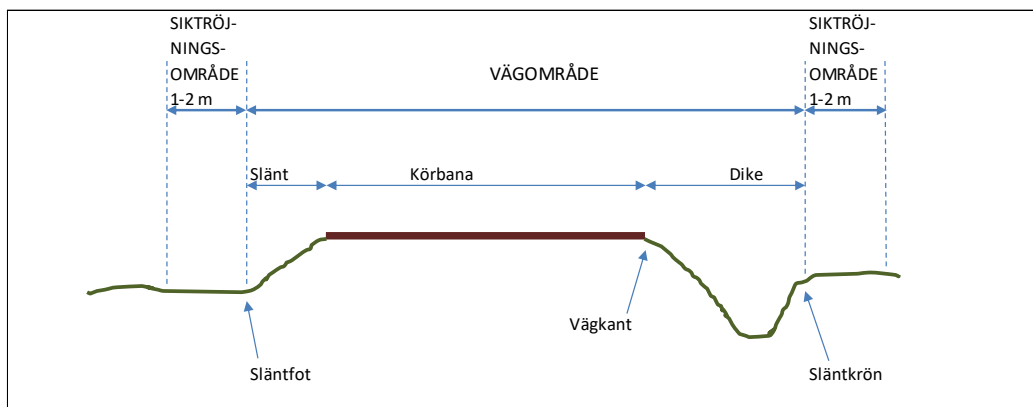
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikesrensning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Det är väghållarens ansvar att den utrustning och de maskiner som används vid underhållsarbeten är rengjorda och att jordmassor från annan plats inte tillförs naturreservatet. Detta för att förhindra spridningen av främmande arter.

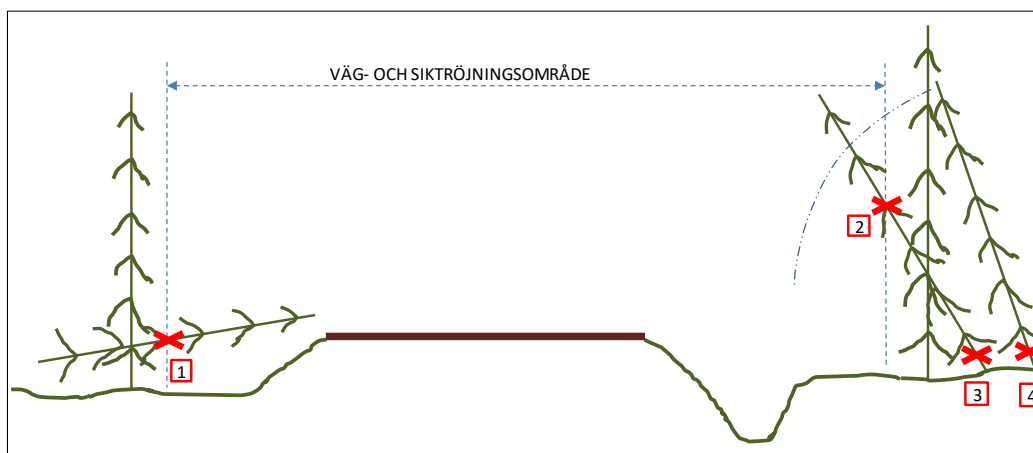
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska Länsstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena. I vissa fall kan sådana åtgärder också kräva tillstånd från Länsstyrelsen.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kanträd med mera, i enligt med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att markägaren får ta till vara de delar av fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, som är inom väg- och siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, ska väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Skötselplan för Skåhällbodarnas naturreservat

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	5
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	5
PLANDEL.....	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	6
Hela naturreservat utgörs av ett enda skötselområde – Grankontinuitetsskog och våtmark präglad av intern dynamik och skogsbete (623 hektar)	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	7
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	7
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	8
Övriga uppgifter.....	8
Samråd med rennäringen	8
Uppföljning	8
Tillsyn.....	8
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	9
Källförteckning	9

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets grannaturskogar med inslag av kalkbarrskog och andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att låta skogsmark och myr med dess flora och fauna utvecklas fritt eller om möjlighet finns återinföra skogsbete. Hydrologisk restaurering av dikad mark kan genomföras för att återfå naturligt fuktigare förhållanden.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data

Naturreservatets namn	Skåhällbodarnas naturreservat
Län	Jämtland
Kommun	Krokom
Fastigheter	Del av Landverk 1:9, 1:11, 1:13, 1:14, 2:14, 2:16, 2:18, 2:20, 2:22, 2:24, 2:26 och Skåhällsbodarna 1:1
Markägare	Enskilda markägare
Areal	623 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Områdesbeskrivning

Landskap och läge

Skåhällbodarnas naturreservat ligger i Krokoms kommun, ca en mil norr om Järpen. Området är 622,9 hektar stort och innefattar flera olika naturtyper, vilka beskrivs mer ingående under rubriken "Plandel". Skogen ingår i en östlig utlöpare av det sammanhängande område av fjällnaturskogar som sträcker sig längs med hela den svenska fjällkedjan. Området gränsar till Lill-Stensjöns naturreservat. Skåhällbodarna är beläget i utkanten av det område i västra Jämtland som bedöms ha förutsättningar för den sällsynta skogstypen suboceanisk granskog (*Picea abies*). Naturtypen finns bara där närheten till havet ger ett stort antal dagar med nederbörd och därmed konstant hög luftfuktighet. Fynd av ett antal lavar och svampar indikerar att delar av artsamhället för den suboceaniska granskogen finns i Skåhällbodarna.

Geologiska förhållanden

Området ligger i den naturgeografiska region som kallas "Nordlig boreal barr- och fjällövskog i västra Jämtland". Berggrunden utgörs av vackra. Jordarten utgörs i nordväst huvudsakligen av en mosaik av berg och torv med inslag av morän. De centrala och västra delarna av reservatet har i huvudsak morän som jordart med inslag av torv och isälvsediment. I söder är det stora partier med torv som avlöses av morän. Utmed Skåhällbäcken är det bitvis

älvssediment. Mot sydost finns ett större avsnitt med isälvssediment. Detta syns tydligt i höjdmodellen där åsar och sluttningar framträder i sedimenten. I sydöstra hörnet av reservatet är det mest berg med inslag av torv och morän. I de centrala och sydöstra delarna finns partier där ytlagret utgörs av isälvssediment och svallsediment.

Altituden varierar mellan 570 meter över havet (strax norr om Brännbodarna) till strax under 430 meter över havet (utmed Semlan).

Skogen

Skogen är en grandominerad kontinuitetsskog med bitvis stort inslag av björk (*Betula* spp.). Den är naturligt föryngrad, välskiktad och med stor variation i ålder, höjd och grovlek. Senvuxna träd är vanligast på myrar och myrkanter. Fältskiktet domineras mestadels av blåbärsris (*Vaccinium myrtillus*) och lågörter men partier av högortsgranskog förekommer. Spritt i området finns stråk av kalkbarrskog med förekomst av flertalet hotade marksvampar. Framför allt skogen utmed Skåhällbäcken har en artrik svampflora med bland annat de hotade arterna brödtaggsvamp (*Hydnellum versipelle*), bitter taggsvamp (*Hydnellum fennicum*) och kejsarskivling (*Catathelasma imperiale*). Det finns generellt gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. I eller i anslutning till området ligger de två gamla fäbodvallarna Brännbodarna och Skåhällbodarna. Fäboden Brännbodarna övergavs på 1930-talet. Skogen har dock fortfarande skogsbeteskaraktär. Gläntor och betespräglade gamla granar är vanligt förekommande.

Våtmarker

Området är varierat med stora myrpartier insprängda mellan partierna med fastmarksskog. På delar av myrarna växer bland annat gyllenmossa (*Tomentypnum nitens*) och guldspärrmossa (*Campylium stellatum*). Dessa arter indikerar att myrarna delvis kan utgöras av rikkärr som är en myrtyp med särskilt hög artmångfald. Det finns några diken i våtmarkerna. Särskilt tydliga är ett djupt dike i Postmyren och ett dike (eller dikessystem) strax söder om vägen väster om Skåhällbäcken. Ett tydligt dike finns även strax öster om den gamla färdvägen just norr om vägen. Inga dikningsföretag finns.

Vattendrag

Delar av Skåhällbäcken med ett antal biflöden ingår i reservatsområdet. Strax norr om den gamla fäbodvallen Skåhällbodarna finns ett vattenfall i bäcken. Skåhällbäcken mynnar ut i vattendraget Semlan som delvis ingår i naturreservatet. I dagsläget finns inga restaureringsplaner av vattendragen.

Grustäkt

I anslutning till en av vägarna i området finns en grustäkt som har sluttningar med blottat grus i sydvästligt läge. Någon artinventering har inte gjorts i täkten men förutsättningar kan finnas för arter som kräver solbelysta ytor med blottat grus eller sand.

Naturvårdsarter

I artförteckningen nedan, tabell 1, anges de hotade arter som är funna i Skåhällbodarnas naturreservat. Totalt har över 40 rödlistade arter noterats, se Artportalen för samtliga fynd.

Tabell 1. Artförteckning över funna hotade arter i naturreservatet Skåhällbodarna

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	Källa
Lavar			
Saknar svenskt namn	<i>Cliostomum piceicola</i>	VU	Lst
Liten sotlav	<i>Acolium karelicum</i>	VU	Lst
Smalskaftslav	<i>Chaenotheca gracilentia</i>	VU	Lst
Svampar			
Bitter taggsvamp	<i>Hydnellum fennicum</i>	VU	Lst
Blackticka	<i>Steccherinum collabens</i>	VU	SKS
Brödtaggsvamp	<i>Hydnellum versipelle</i>	VU	Lst
Fjällfotad musseron	<i>Tricholoma olivaceotinctum</i>	VU	Lst
Grangråticka	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	VU	Lst
Kejsarskivling	<i>Catathelasma imperiale</i>	VU	Lst
Laxgröppa	<i>Byssomerulius albostramineus</i>	VU	Lst
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU	Lst, SKS
Sammetstaggsavamp	<i>Hydnellum martioflavum</i>	VU	Lst
Mossor			
Aspfjädermossa	<i>Neckera pennata</i>	VU	SKS
Kärlväxter			
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU	Lst

Rödlistade arter kategoriserade enligt ArtDatabanken 2020: VU = Sårbar (Vulnerable).

Under kolumnen källa innebär förkortningen Lst att arterna noterats i Länsstyrelsens inventeringar 2018 och 2021, SKS innebär att arterna noterats i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringar 2018.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

I eller i anslutning till området ligger de två gamla fäbodvallarna Brännbodarna och Skåhällbodarna. Jämtlands läns museums fäbodinventering anger att Brännbodarna övergavs på 1930-talet. Skogen har dock fortfarande skogsbeteskaraktär. Gläntor och betespräglade gamla granar är vanligt förekommande. Igenväxningen går långsamt vilket inte minst visas av att de gamla fäbodvallarna fortfarande är öppna och har förekomst av ängsmarkssvampar som hagvaxingar (*Hygrocybe* spp.) trots att de övergavs för länge sedan. Vid Brännbodarna finns resterna av gamla byggnader där bland annat sotlav (*Acolium inquinans*) växer på byggnadstimret. En gammal fäbodled löper genom naturreservatet och passerar Brännbodarna. Leden är markerad på skötselplankartan.

Rennäring

Hela området berörs av rennäringen, Njaarke sameby, under stora delar av året. En flyttled löper utmed Semlan vid naturreservatets södra gräns. Norra delen av området ingår i förvinterland och hela naturreservatet ingår i trivselland, vinterland, vårvinterland och område för vintergrupper. I sydväst finns delar av ett utpekat uppsamlingsområde för renar.

Friluftsliv

Området används huvudsakligen som jaktmark.

Prioriterade bevarandevärden

Naturresevatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerade naturskogar präglade av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Kalkbarrskog med lång trädkontinuitet.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, insekter och hålhäckande fåglar.
- Kontinuitetskrävande marksvampar knutna till kalkbarrskog.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturresevatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Åtgärdsprogram som är aktuella för detta naturresevat har beaktats i de skötselåtgärder som anges i skötselplanen. Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturresevatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturresevatets syfte och föreskrifter.

Tabell 2. Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller naturtyper som är särskilt viktiga för förvaltningen

Åtgärdsprogram	Kommentar
Rödlistade fjälltaggsvampar	Framför allt i skogen i anslutning till Skåhällbäcken har rödlistade fjälltaggsvampar hittats på flera ställen. Flera mycel av brödtaggsvamp har noterats samt förekomst av bitter taggsvamp och sammetstaggsvamp (<i>Hydnellum martioflavum</i>).
Rikkärr	Det finns indikationer på att rikkärr kan finnas i området. Våtmarkerna är dock bristfälligt undersökta.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Hela naturreservat utgörs av ett enda skötselområde – Grankontinuitetsskog och våtmark präglad av intern dynamik och skogsbete (623 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av grandominerad (86 %) skog med ett relativt stort inslag av björk (13 %). Av områdets 623 hektar utgörs ca 160 hektar av myr. Delar av myrmarken har förekomst av rikkärrsindikerande mossor men våtmarkerna är bristfälligt undersökta. En gammal stig/färdväg leder söderifrån fram till en mindre våtmark sydost om Brännbodarna. Kanske har det historiskt bedrivits myrslåtter där. Den gamla fäbodvallen Brännbodarna är fortfarande till stor del öppen mark med förekomst av ängssvampar typiska för hävdade gräsmarker. Historiskt ortofoto från 1960-talet visar dock att den öppna marken var avsevärt större då. Det historiska ortofotot visar även att naturreservats centrala delar, i anslutning till Brännbodarna, tidigare varit betydligt öppnare skog med ett glesare trädskikt och förekomst av gläntor. Skogen visar än idag spår från skogsbeteseoken med rik förekomst av tuktade träd.

Området är i sig ett stort sammanhängande kontinuitetsskogsområde. Dessutom ingår det i en östlig utlöpare av det sammanhängande fjällskogsbältet med mycket höga naturvärden på landskapsnivå. Naturvärdena är som brukligt i fjällskogsbältet knutna till gamla träd (främst gran), död ved och trädkontinuitet. Här tillkommer även naturgivna förutsättningar som kalkrika jordarter och mycket regn. Detta ger särskilt bra förutsättningar för exempelvis lavar med krav på hög och jämn luftfuktighet och marksvampar med krav på basiska jordar. Fynd av ett antal lavar och svampar indikerar att delar av artsamhället för skogstypen suboceanisk granskog finns i Skåhällbodarna. Vidare finns inslag av kalkbarrskog där särskilt skogen i anslutning till Skåhällbäcken i västra delen av reservatet har exceptionellt höga naturvärden med förekomst av en mängd rödlistade marksvampar knutna till kalkbarrskog. I andra delar av skogen finns inslag av högörtsgrenskog.

Bevarandemål

Naturreservatet ska bestå av grandominerad naturskog med inslag av ljusöppnare betespräglad skog, kalkbarrskog och suboceanisk granskog. Den gamla fäbodvallen Brännbodarna som är i igenväxningsfas kan med fördel hållas fortsatt öppen. Områdets struktur och sammansättning ska vara tydligt präglad av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd, samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt och inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtyperna typiska arter, främst inom artgrupperna kalkgynnade marksvampar, vedsvampar och fuktighetskrävande lavar. Arealen kontinuitetsgranskog präglad av intern dynamik och skogsbete i mosaik med våtmarker ska vara 623 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling, om möjligt i kombination med skogsbete.
- Hydrologisk restaurering av dikad mark kan bli aktuellt efter inventering och hydrologisk utredning.

Skötselåtgärder

- Inventering av våtmarker och diken för att se om behov av hydrologisk restaurering föreligger. Vid inventeringen bör särskild vikt läggas vid att bestämma om det finns våtmarker som utgörs av rikkärr samt i hur stor grad befintliga diken påverkar naturvärdena.
- Upprättande av plan för hydrologisk återställning om ovanstående inventering visar att åtgärden är prioriterad.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt och fiske.
- Inventering av naturvärdena i grustäkten (föreskriftsområde C). Om inventeringen visar att det finns höga naturvärden knutna till den öppna grustäkten bör ytan hållas fortsatt öppen. Om behov finns kan åtgärder genomföras för att bibehålla eller återskapa ytor med blottat grus eller sand.

Dessutom ska följande lägre prioriterade skötselåtgärder vara möjliga att utföra i skötselområdet:

- Återupptag av skogsbete om det ur praktiska och biologiska aspekter bedöms som lämpligt. Det är framför allt skogen i anslutning till Brännbodarna som på ortofotot från 1960-talet ser utglesad ut och som i första hand kan vara lämplig för återupptaget skogsbete. Den andra fäboden, Skåhällbodarna, ligger dock närmare väg och skogen i dess anslutning kanske av praktiska skäl är bättre lämpad.
- Bete och slåtter av den gamla fäbodvallen vid Brännbodarna om det ur praktiska och biologiska aspekter bedöms som lämpligt. Helst ska den gamla inägomarken på fäboden slåttas för att återuppta den traditionella skötseln där endast skogen utanför vallen betades.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Skåhällbodarna är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt och svamp- och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett högre antal besökare. Området är relativt avlägset beläget vilket minskar sannolikheten för att det sker i nämnvärd omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- Informationstavlor för naturreservatet sätts upp vid områdets entré.

Dessutom ska följande ej prioriterade åtgärder vara möjliga att utföra:

- Røjning av befintliga stigar.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Skåhällbodarna finns i tabell 3.

Tabell 3. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Skåhällbodarna samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Undanröjande av främmande arter.	1	Vid behov	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Inventering av naturvärden i våtmarker och kartläggning av diken.	2		Engångsåtgärd
Grustäkten (föreskriftsområde C)	Naturvärdesinventering	2		Engångsåtgärd
Grustäkten (föreskriftsområde C)	Röjning och upprätthållande av ytor med blottat grus eller sand	2	Vid behov	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Skogsbete	2	Vid behov	Återkommande vid behov
Fäbodvallen Brännbodarna	Slåtter och/eller bete av öppen gräsmark	2	Vid behov	Återkommande vid behov
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla.	1	Inom 1 år	Engångsåtgärd
Friluftsliv	Röjning av befintliga stigar	3	Vid behov	Återkommande vid behov

Övriga uppgifter

Samråd med rennäringen

Innan någon större skötselåtgärd genomförs ska samråd ske med berörd sameby. Exempelvis ska samråd ske innan eventuell stängsling utförs.

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målandikatorer. Målandikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Jämtlands länsmuseum 1980-talet. Krokoms fäbodlar. Rapport som redovisar fäbodinventeringen i Krokoms kommun.
- Krokoms kommun 2010-2011. Vindkraft i Krokoms kommun. Tillägg till översiktsplan.
- Krokoms kommun 2015. Översiktsplan för Krokoms kommun.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr. Naturvårdsverket rapport 5601.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Naturvårdsverket Rapport 5609.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Skogsstyrelsen 2020. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Källor på internet

- Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.
- Naturvårdsverket. Natura 2000 i Sverige. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/>
- Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>
- Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>
- Naturvårdsverket. Vägledning för arbetet med att bilda naturreservat. <http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>
- Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland
- Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper (N 9-2019, N 23-2019 och N 34-2019). Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

- Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundskarta 2024-02-05. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Länsstyrelsen
Jämtlands län

10 (10)

Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jordartskarta 2018-01-30. © Sveriges
geologiska undersökning (SGU)

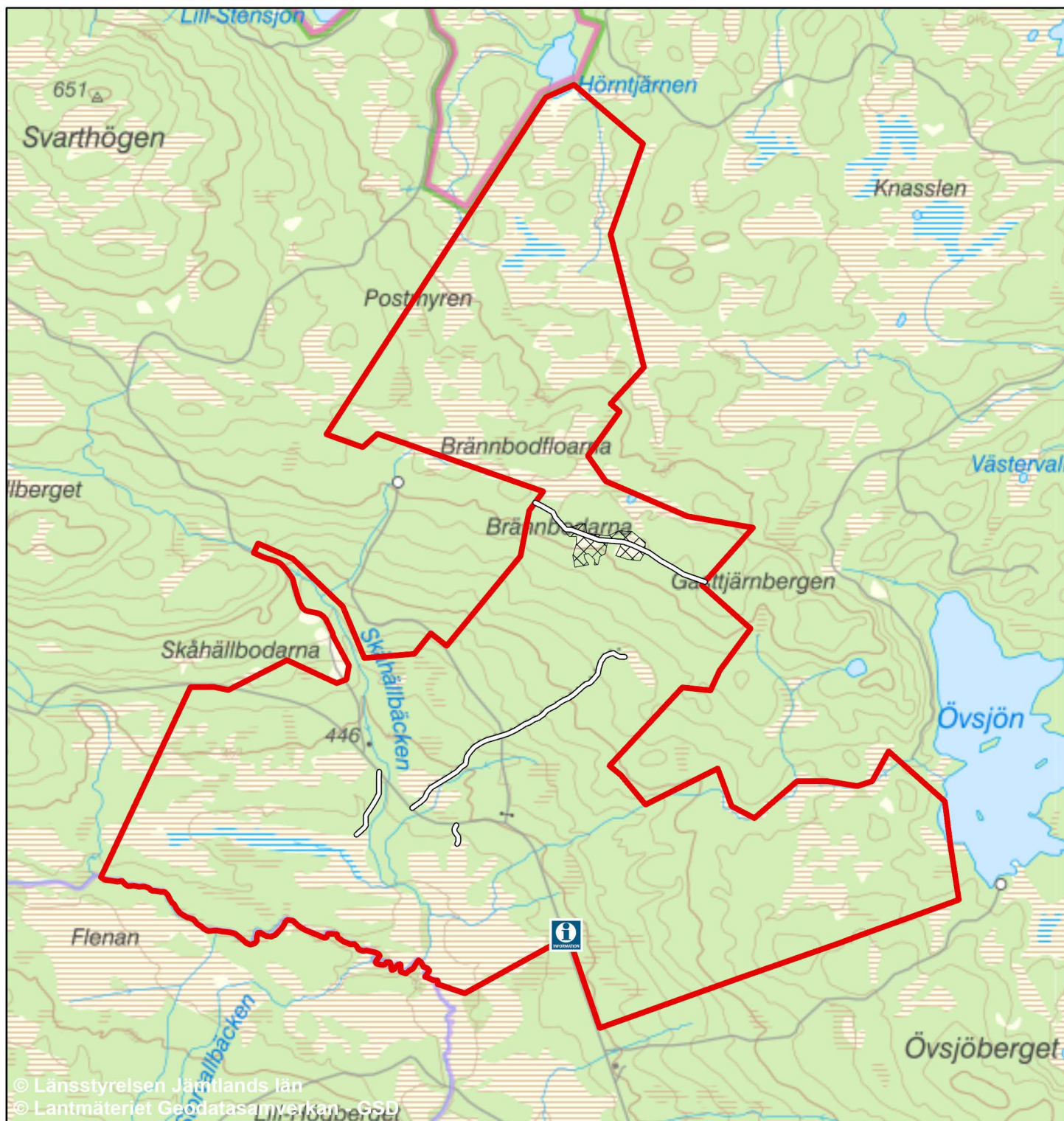
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Skåhällbodarna

Skötselplankarta

- Gräns för naturreseptatet Skåhällbodarna
- Informationsskylt omfattad av föreskrift B2
- Fäbodvallen Brännbodarna omfattad av föreskrift B3
- Fäbodstigar och körvägar som omfattas av föreskrift B4 och undantag I) från föreskrifter

0 500 1 000 m

Skala: 1:25 000

